

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL 2021 METŲ POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ PATEIKIMO
IR DALIES JŲ PATIKRINIMO**

2022 m. balandžio 8 d. Nr. 3-20(1.2)
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo (toliau – PPI) 23 straipsnio 2 ir 5 dalis, politinės partijos kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos, pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) patvirtintą praėjusių kalendorinių metų politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinį (finansinės būklės ataskaitą, veiklos rezultatų ataskaitą, finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą) ir politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitą, kurioje nurodomi politinės partijos veiklos finansavimo šaltiniai ir išlaidos, taip pat informacija apie paskleistą politinę reklamą ir jos finansavimo šaltiniai, valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitą, auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, jeigu ji privaloma, bei politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnalą.

Politinių partijų finansinės ataskaitos sudaromos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-443 patvirtintose Pelną nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos, finansinių ataskaitų, veiklos ataskaitos, metinės ataskaitos rengimo ir neatlygintinai gauto turto ir paslaugų (nepiniginių aukų) įvertinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

2022 m. sausio 17 d. politinėms partijoms buvo išsiųstas priminimas (reg. Nr. 2-32(7.9) dėl finansinių ataskaitų rinkinio ir kitų dokumentų pildymo ir pateikimo VRK. Iki 2022 m. kovo 9 d. VRK informacinėje sistemoje (toliau – VRK IS) nepradėjusioms pildyti 2021 m. finansinių ataskaitų rinkinio ir finansinių ataskaitų rinkinio priedų, 8 politinėms partijoms: Tautos ir teisingumo sąjungai (centristams, tautininkams), Krikščionių sąjungai, Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjungai, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partijai, Nacionaliniam susivienijimui, Partijai „Laisvė ir teisingumas“, Partijai LIETUVA – VISŲ, Žemaičių partijai, el. paštu išsiųsti priminimai. Nacionalinio susivienijimo už apskaitą atsakingas asmuo, atsakydamas į priminimą, 2022 m. kovo 9 d. informavo, kad „*Dėl nenumatytų aplinkybių gali užtrukti ataskaitų pildymas. Ar būtų galima atidėti pridavimą iki balandžio 1 dienos ?*“ (reg. Nr. 1-257(7.9). Jam atsakyta, kad VRK nesuteikta teisė atidėti ataskaitų pateikimo terminą. Nacionalinis susivienijimas 2022 m. kovo 14 d. VRK IS pradėjo pildyti 2021 m. finansines ataskaitas.

2022 m. kovo 30 d. Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjungai ir Nacionaliniam susivienijimui išsiųsti papildomi priminimai dėl finansinių ataskaitų rinkinio pateikimo VRK (reg. Nr. 2-194(7.9), reg. Nr. 2-195(7.9)).

Politinė partija, per kalendorinius metus gavusi didesnę kaip 200 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 304 800 Eur, privalo su audito įmone ar auditoriumi sudaryti politinės partijos patikrinimo sutartį (PPĮ 25 straipsnio 1 dalis).

2021 METAIS VEIKUSIOS POLITINĖS PARTIJOS¹

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinio gavimo VRK data	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
1.	Darbo partija	2022-03-10	2022-03-10
2.	„Drąsos kelias“ politinė partija	2022-03-15 ²	neprivaloma
3.	„Kartu su Vyčiu“ politinė partija (buv. KARTŲ SOLIDARUMO SĄJUNGA – SANTALKA LIETUVAI)	2022-03-16 ³	neprivaloma
4.	Krikščionių sąjunga	2022-03-15	neprivaloma
5.	Laisvės partija	2022-03-15	2022-03-15
6.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga	nepateikta	-
7.	Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija	2022-03-18 ⁴	neprivaloma
8.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	2022-03-15	2022-03-15
9.	Lietuvos liaudies partija	2022-03-14	neprivaloma
10.	Lietuvos regionų partija (buv. Lietuvos socialdemokratų darbo partija)	2022-03-14	neprivaloma
11.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2022-03-15	2022-03-15
12.	Lietuvos socialdemokratų partija	2022-03-15	2022-03-15
13.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	2022-03-15	2022-03-15
14.	Lietuvos žaliųjų partija	2022-02-24	neprivaloma
15.	Nacionalinis susivienijimas	nepateikta	-
16.	Partija „Jaunoji Lietuva“	2022-03-16 ⁵	neprivaloma
17.	Partija „Laisvė ir teisingumas“	2022-03-15	neprivaloma
18.	Partija LIETUVA – VISŲ	2022-03-17 ⁶	neprivaloma
19.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	2022-03-14	neprivaloma
20.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	2022-02-22	neprivaloma
21.	Politinė partija Rusų aljansas	2022-03-16 ⁷	neprivaloma

¹ Neįtrauktos 4 politinės partijos, kurių statusas „Likviduojama“.

² Veiklos rezultatų ataskaita gauta kovo 18 d., išsiųsta kovo 15 d.

³ VRK IS patvirtintas laiku, išsiųstas kovo 15 d.

⁴ Valstybės biudžeto panaudojimo ataskaita gauta balandžio 7 d., veiklos rezultatų ataskaita negauta.

⁵ VRK IS patvirtintas laiku, išsiųstas kovo 15 d.

⁶ VRK IS patvirtintas laiku, išsiųstas kovo 15 d.

⁷ VRK IS patvirtintas laiku, išsiųstas kovo 15 d.

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinio gavimo VRK data	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
22.	Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai) (buv. Centro partija-tautininkai)	2022-03-15	neprivaloma
23.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	2022-03-15	2022-03-15
24.	Žemaičių partija	2022-03-21	neprivaloma

Gauti 22 politinių partijų finansinių ataskaitų rinkiniai. Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų turėjo pateikti ir laiku pateikė 7 politinės partijos. 16 finansinių ataskaitų rinkinių gauta iki paskutinės finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo dienos, tai yra iki 2022 m. kovo 15 d., 6 – paštu gauti po kovo 15 d., iš jų:

1) 4 laiku patvirtinti VRK IS ir paštu išsiųsti VRK („Kartu su Vyčiu“ politinės partijos, partijos „Jaunoji Lietuva“, partijos LIETUVA – VISŲ ir politinės partijos „Rusų aljansas“);

2) 1 laiku (2022 m. kovo 15 d.) patvirtintas VRK IS ir pavėluotai (2022 m. kovo 18 d., balandžio 7 d.) pateiktas VRK (Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija);

3) 1 pavėluotai (2022 m. kovo 17 d.) patvirtintas VRK IS ir pateiktas (2021 m. kovo 21 d.) VRK (Žemaičių partija).

Dvi politinės partijos: Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga ir Nacionalinis susivienijimas finansinių ataskaitų rinkinio iki 2022 m. balandžio 7 d. VRK nepateikė.

VRK pateikti finansinių ataskaitų rinkiniai, valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos, politinių partijų veiklos finansavimo ataskaitos, auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų paskelbti VRK interneto svetainėje⁸. Informacija atnaujinama gavus naujai teikiamus ar patikslintus dokumentus.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2022 m. kovo 2 d. raštu Nr. (1.16E) 7R-1098 „Dėl politinių partijų narių sąrašų“ pateiktas politinių partijų, kurios Teisingumo ministerijai iki 2022 m. kovo 1 d. pateikė narių sąrašus, sąrašas ir nurodyta, kad šie sąrašai atitinka PPI reikalavimus. Politinių partijų sąrašė nurodytos 23 politinės partijos, kurios atitinka PPI reikalavimus dėl narių skaičiaus.

21 iš 23 Teisingumo ministerijos rašte nurodytų PPI reikalavimus atitinkančių politinių partijų VRK pateikė 2021 metų finansinių ataskaitų rinkinius. Politinė partija Rusų aljansas VRK pateikė finansinių ataskaitų rinkinį, nors Teisingumo ministerijai nebuvo pateikusi savo narių sąrašo. Finansinių ataskaitų rinkinių VRK nepateikė politinės partijos, turinčios teisinį statusą „likviduojamas“ arba

⁸ <https://www.vrk.lt/2021-far>

kurioms inicijuojamas likvidavimas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, tai yra: Kovotojų už Lietuvą sąjunga, Lietuvos politinių kalinių partija, partija Tvarka ir teisingumas ir Tautos vienybės sąjunga.

Siūloma pripažinti, kad Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, Nacionalinis susivienijimas ir Žemaičių partija, iki 2022 m. kovo 15 d. nepateikusios 2021 metų finansinių ataskaitų rinkinių ir jų priedų, pažeidė PPI 23 straipsnio 5 dalį.

Informacija apie 2021 metų finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktus duomenis

Peržiūrėjus politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinius ir jų duomenis, juos palyginus su Narių mokesčių registracijos žurnalų, banko sąskaitų išrašų, metinių viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų deklaracijų ir kitais turimais duomenimis, politinių partijų pateiktose ataskaitose pastebėta neesminių neatitikčių (dalis gautų ir panaudotų lėšų klaidingai ataskaitose priskirta straipsniams ne pagal jų pobūdį). Tikrinimo metu dalis ataskaitų buvo patikslintos.

1. Partijų gautos lėšos. Politinės partijos, finansinius ataskaitų rinkinius pateikusios ir juos tikslinusios iki 2022 m. balandžio 7 d., politinių partijų veiklos finansavimo ataskaitų dalyje „Lėšos iš finansavimo šaltinių“ nurodė 2021 metais gavusios daugiau kaip 7,65 mln. Eur pajamų. Didžiausią dalį (73,56 proc.) sudaro valstybės biudžeto asignavimai.

Politinių partijų 2021 metais gautos lėšos

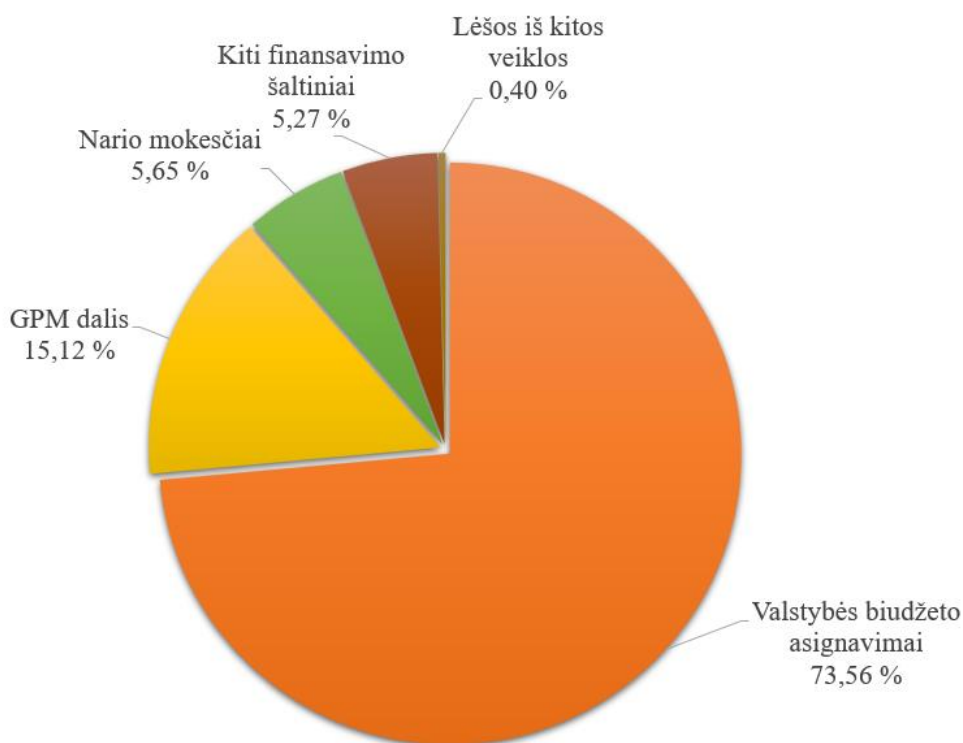
Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Suma, Eur	Proc.
PPI nustatyti finansavimo šaltiniai		7 252 470,13	
1.	Valstybės biudžeto asignavimai ⁹	5 632 000,00	73,56
2.	VMI partijai pervesta gyventojų savanoriškai skirta metinio pajamų mokesčio dalis (GPM dalis)	1 157 194,65	15,12
3.	Politinių partijų narių mokesčiai ¹⁰	432 509,48	5,65
4.	Lėšos iš kitos veiklos	30 766,00	0,40
5.	Bankų paskolos	0,00	0,00
6.	Palūkanos už banko sąskaitoje esančias lėšas	0,00	0,00
Kiti finansavimo šaltiniai		403 725,85	5,27
7.	Grąžintas ankstesniais metais sumokėtas rinkimų užstatas	373 286,70	
8.	Kita	15 298,12	
8.1.	Subsidija darbo užmokesčiui kompensuoti	4 944,00	
8.2.	Draudimo išmoka	4 425,22	
8.3.	Grąžintos sumos (permoka už prekes / paslaugas, išlaidų kompensavimas, kt.)	4 004,90	

⁹ Plačiau šios pažymos 2 punkte „Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas“.

¹⁰ Plačiau šios pažymos 6 punkte „Narių mokesčiai“.

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Suma, Eur	Proc.
8.4.	Vienartiniai pervedimai (depozitas, sąskrydžio dalyvio mokestis, savivaldybės parama)	1 924,00	
9.	Politinės kampanijos lėšų likučiai	15 141,03	
Iš viso lėšų		7 656 195,98	100,00

Politinių partijų 2021 metais gautų lėšų struktūra

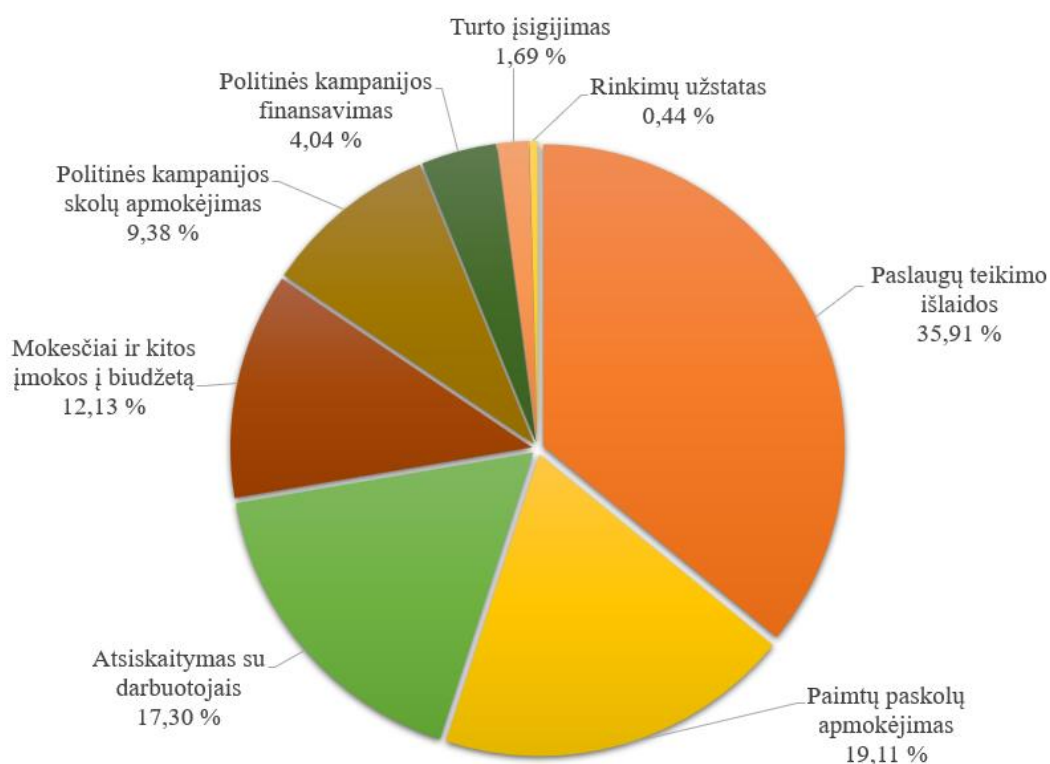

2. Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas. Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinti valstybės biudžeto asignavimai politinėms partijoms sudarė 5 502 000 Eur. 2021 m. valstybės biudžeto asignavimai skirti 10 politinių partijų.

2.1. „Drąsos kelias“ politinė partija 2021 metais valstybės biudžeto asignavimų negavo, tačiau valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitoje nurodė 2021 m. I pusmetį gavusi 130 000 Eur. Ši suma gauta už parduotas administracines patalpas, kurios 2015 m. buvo pirktos už valstybės biudžeto lėšas. „Drąsos kelias“ politinė partija taip pat nurodė ataskaitinių metų pradžioje turėjusi valstybės biudžeto asignavimų likutį (20 000 Eur) – tai avansinis mokėjimas, gautas į partijos valstybės biudžeto asignavimų sąskaitą už parduotas patalpas.

2.2. Iš viso 2021 m. panaudota 3 737 315,49 Eur valstybės biudžeto asignavimų. Tai yra 2,44 karto mažiau negu 2020 metais, kuriais buvo panaudota 9 132 108, 63 Eur (56,85 proc. sumos buvo skirta politinėms kampanijoms finansuoti). 2021 m. daugiausia valstybės biudžeto asignavimų skirta paslaugų teikimo išlaidoms (35,91 proc.), paimtoms paskoloms apmokėti (19,11 proc.) ir atsiskaityti su darbuotojais (17,30 proc.).

Politinėms partijoms 2021 m. skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas

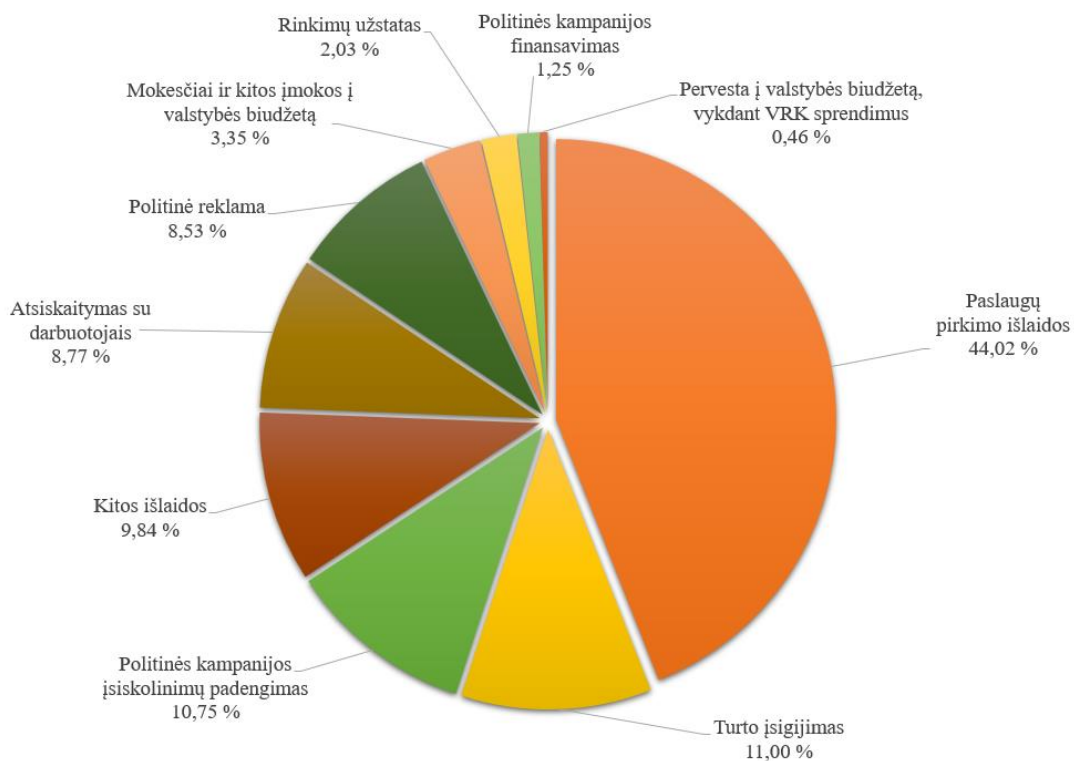
3. **Kitų gautų lėšų panaudojimas.** Politinės partijos, finansinius ataskaitų rinkinius pateikusios ir juos tikslinusios iki 2022 m. balandžio 7 d., politinių partijų veiklos finansavimo ataskaitų dalyje „Išlaidos“ nurodė 2021 metais iš „Kitų sąskaitų“ apmokėjusios daugiau kaip 750 000 Eur išlaidų. Didžiausią dalį (44,02 proc.) sudaro paslaugų pirkimo išlaidos.

Politinių partijų 2021 metais iš einamųjų banko sąskaitų apmokėtos išlaidos

Eil. Nr.	Išlaidų straipsniai	Suma, Eur	Proc.
1.	Paslaugų pirkimo išlaidos	330 617,68	44,02
1.1.	Komunalinės paslaugos	45 654,16	
1.2.	Transporto paslaugos	35 516,56	
1.3.	Ryšių paslaugos	25 499,92	

Eil. Nr.	Išlaidų straipsniai	Suma, Eur	Proc.
1.4.	Teisinės paslaugos	21 863,74	
1.5.	Ilgalaikio turto nuoma ir remontas	18 699,25	
1.6.	Audito paslaugos	2 420,00	
1.7.	Kitos paslaugos	180 964,05	
2.	Turto įsigijimas	82 584,00	11,00
2.1.	Trumpalaikio turto įsigijimas	64 344,94	
2.2.	Ilgalaikio turto įsigijimas	18 239,06	
3.	Politinės kampanijos įsiskolinimų padengimas	80 697,06	10,75
4.	Atsiskaitymas su darbuotojais	65 893,15	8,77
5.	Politinė reklama	64 069,52	8,53
6.	Mokesčiai ir kitos įmokos į valstybės biudžetą	25 159,33	3,35
7.	Rinkimų užstatas	15 241,00	2,03
8.	Politinės kampanijos finansavimas	9 380,62	1,25
9.	Pervesta į valstybės biudžetą, vykdant VRK sprendimus	3 441,56	0,46
10.	Politinės partijos paimtų paskolų apmokėjimas	0,00	0,00
11.	Kitos išlaidos	73 893,21	9,84
Iš viso apmokėtų išlaidų		750 977,13	100,00

Politinių partijų išlaidų apmokėjimas iš einamųjų banko sąskaitų

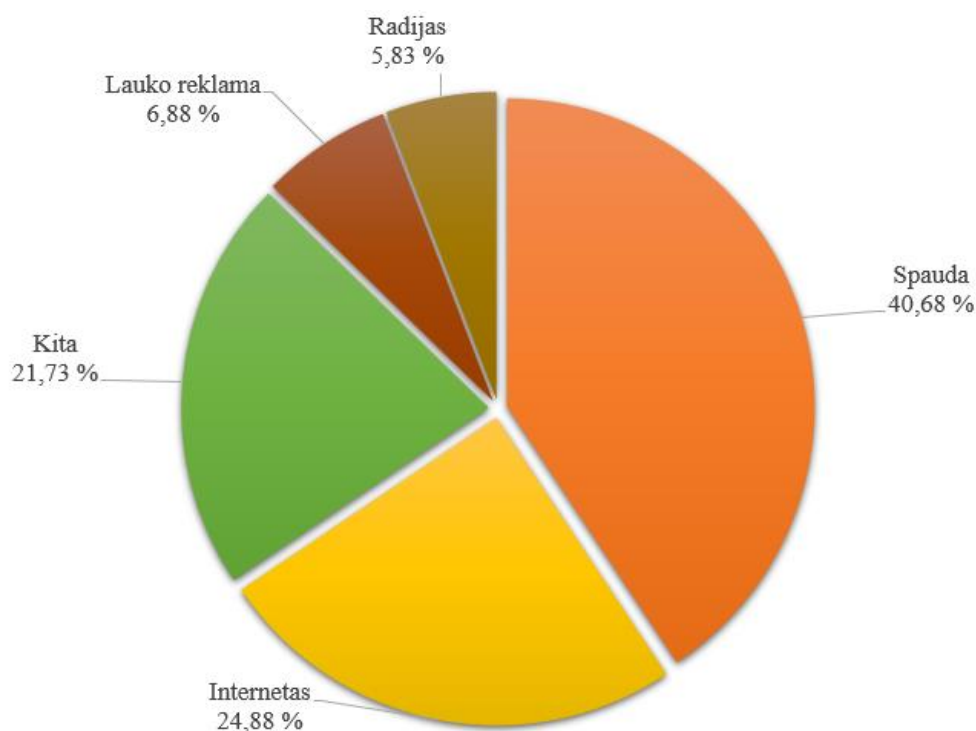

4. **Nurodytos išlaidos politinei reklamai.** Politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje reklamos išlaidas nurodė 12 partijų iš 22. Bendra 2021 m. politinei reklamai skirtų lėšų suma sudaro

209 972,00 Eur. 61,55 proc. šios sumos buvo apmokėta valstybės biudžeto asignavimų lėšomis (129 243,44 Eur), 35,83 proc. – iš einamųjų sąskaitų (75 221,36 Eur), mažiau negu 3 procentai liko neapmokėta (5 507,22 Eur). Politinės reklamos apmokėjimo kitų finansavimo šaltinių lėšomis atvejų nenurodyta.

4.1. Didžiausia išlaidų dalis skirta reklamai spaudoje – 85 410,72 Eur, arba 40,68 proc., reklamai internete – 52 234,59 Eur, arba 24,88 proc., kitomis priemonėmis (pavyzdžiui, ženkliukai, marškinėliai, kepurėlės, maketavimo paslaugos ir pan.) skleistai politinei reklamai – 45 632,55 Eur, arba 21,73 proc., lauko reklamai – 14 443,11 Eur, arba 6,88 proc., reklamai radijuje – 12 251,05 Eur, arba 5,83 proc., apmokėti. Politinės reklamos skleidimo televizijoje išlaidų politinės partijos nedeklaravo.

Politinių partijų išlaidų paskirstymas politinei reklamai

5. Gyventojų pajamų mokesčio dalis, skirta politinėms partijoms. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), atsakydama į VRK raštą, 2022 m. kovo 9 d. pateikė informaciją (reg. Nr. 1-253(7.9), kad 2021 metais 24 politinėms partijoms pervadė gyventojų pajamų mokesčio dalį – 1 199 786 Eur. Palyginus VMI pateiktus duomenis apie politinėms partijoms pervestas lėšas pagal gyventojų pateiktus prašymus su partijų veiklos finansavimo ataskaitose pateikta informacija, neatitikčių nenustatyta. Finansinių ataskaitų rinkinius pateikusias politinės partijos gavo 1 157 196 Eur joms savanoriškai skirtos gyventojų pajamų mokesčio dalies. Pagal

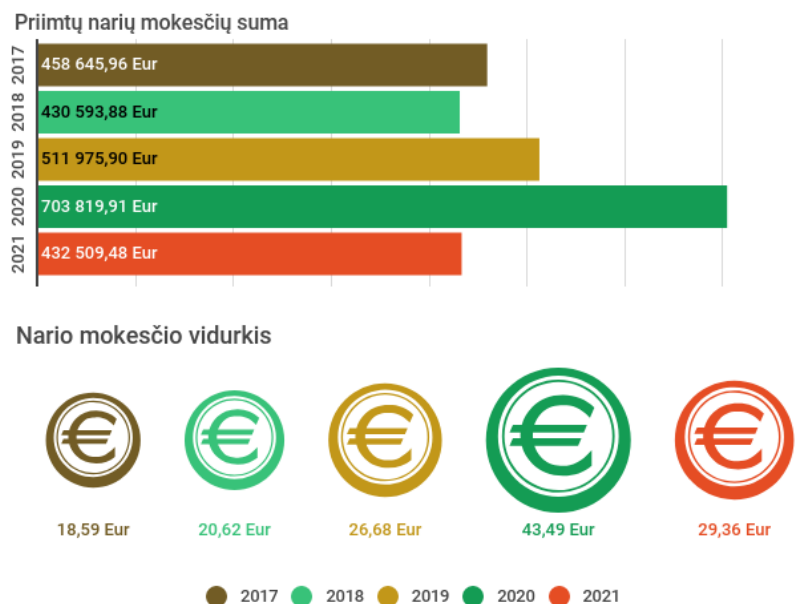
VMI informaciją lėšų iš gyventojų pajamų mokesčio (iš viso 42 590 Eur) 2021 metais gavo finansinių ataskaitų rinkinių nepateikusių politinės partijos: Nacionalinis susivienijimas – 40 590 Eur, Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga – 2 000 Eur. Lyginant su 2020 metais, 2021 metais politinės partijos gavo 7 721 Eur mažiau gyventojų pajamų mokesčio.

6. **Narių mokesčiai.** 18 politinių partijų pateikė Narių mokesčių registracijos žurnalus¹¹ (toliau – Žurnalas), 15 iš jų nurodė gavusios pajamų iš narių mokesčių, 3 partijos pateikė tuščius Žurnalus.

6.1. 4 politinės partijos (Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, Partija „Jaunoji Lietuva“, Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“, Žemaičių partija) nepateikė Žurnalų, tačiau savo aiškinamuosiuose raštuose nurodė, kad 2021 metais nerinko partijos narių mokesčių arba partijos veikla finansuota tik iš savanoriškai skirtos gyventojų pajamų mokesčio dalies.

6.2. Nario mokesčius gavusios politinės partijos (15) Žurnaluose nurodė, kad priėmė 432 509,48 Eur narių mokesčių, tai yra 271 310,43 Eur, arba 38,55 proc., mažiau negu 2020 metais. 2019–2020 metais, kai vyko visų tipų visuotiniai rinkimai, buvo stebimas priimtų narių mokesčių bendros sumos didėjimas, palyginti su ankstesniais metais. Lyginant su 2020 metais, sumažėjo mokamas vidutinis nario mokestis.

Politinių partijų priimti narių mokesčiai

2021 metais partijų priimti narių mokesčiai

¹¹ Nacionalinis susivienijimas VRK IS Žurnalą pildė, tačiau 2022 m. balandžio 6 d. Žurnalas dar nepatvirtintas, todėl jo duomenys neįtraukti.

Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur	Narių skaičius ¹²	Nario mokestį mokėjusių narių dalis, proc.
1.	Lietuvos socialdemokratų partija	6 492	227 412,00	35,03	15 205	42,70
2.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	4 031	63 082,55	15,65	13 815	29,18
3.	Lietuvos žaliųjų partija	116	36 201,00	312,08	2 260	5,13
4.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	946	33 490,00	35,4	2 099	45,07
5.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	1 523	30 316,98	19,91	6 965	21,87
6.	Laisvės partija	449	14 932,50	33,26	3 428	13,1
7.	Darbo partija	678	10 399,45	15,34	10 438	6,5
8.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	353	7 267,00	20,59	3 910	9,03
9.	Krikščionių sąjunga	21	7 141,00	340,05	2 497	0,84
10.	Lietuvos regionų partija	95	1 590,00	16,74	3811	2,49
11.	Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai) ¹³	9	231,00	25,67	3 923	0,23
12.	Partija „Laisvė ir teisingumas“	1	180,00	180	4 621	0,02
13.	„Drąsos kelias“ politinė partija ¹⁴	1	100,00	100	2 273	0,04
14.	„Kartu su Vyčiu“ politinė partija	8	96,00	12	3 046	0,26
15.	Partija LIETUVA – VISŲ	6	70,00	11,67	4 267	0,14
Iš viso		14 729¹⁵	432 509,48	29,3645	82 558	17,84

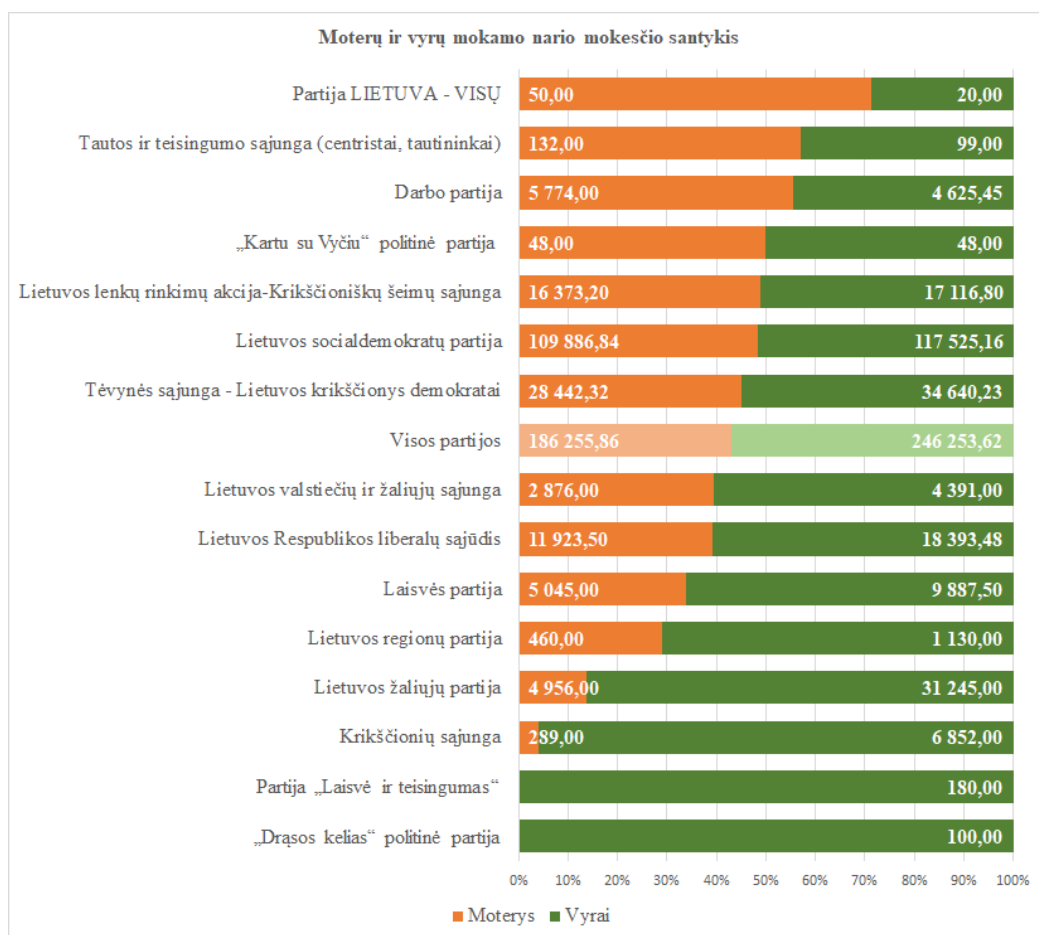
6.3. Visose politinėse partijose nario mokestį moka mažiau negu pusė jos narių. 4 partijų daugiau negu 20 proc. narių moka nario mokestį (2020 metais – 5): Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga (45,07 proc.), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis (21,87 proc.), Lietuvos socialdemokratų partija (42,70 proc.), Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (29,18 proc.). Daugiau negu 2 000 narių (minimalus partijos narių skaičius) mokestį moka tik 2 partijų nariai: Lietuvos socialdemokratų partija (6 492 nariai) ir Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (4 031 narys). Net 5 partijų nario mokesčius moka mažiau negu 20 narių. Taigi, nario mokestis ir toliau lieka neišnaudotu finansavimo šaltiniu.

¹² Nurodytas politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje.

¹³ Informacija apie narių skaičių rasta Teisingumo ministerijos interneto puslapyje <https://tm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/politiniu-partiju-steigimas-ir-registravimas/politiniu-partiju-sarasai>

¹⁴ Narių skaičius nurodytas Aiškinamajame rašte.

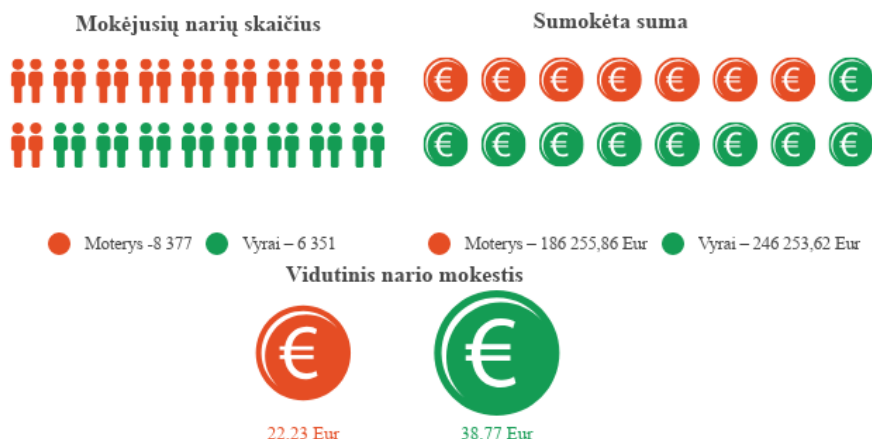
¹⁵ Vienas asmuo 2021 metais nario mokestį sumokėjo 2 partijoms.

6.4. Žurnaluose partijos nurodė, kad nario mokestį mokėjo 8 377 moterys ir 6 351 vyras. Vyrų mokėjo didesnę nario mokestį: vyrų sumokėto nario mokesčio vidurkis – 38,77 Eur, moterų – 22,23 Eur, bendra vyrų sumokėto nario mokesčio suma – 246 253,62 Eur, moterų – 186 255,86 Eur.

2021 m. politinių partijų narių mokesčiai pagal lytį

15 partijų duomenimis

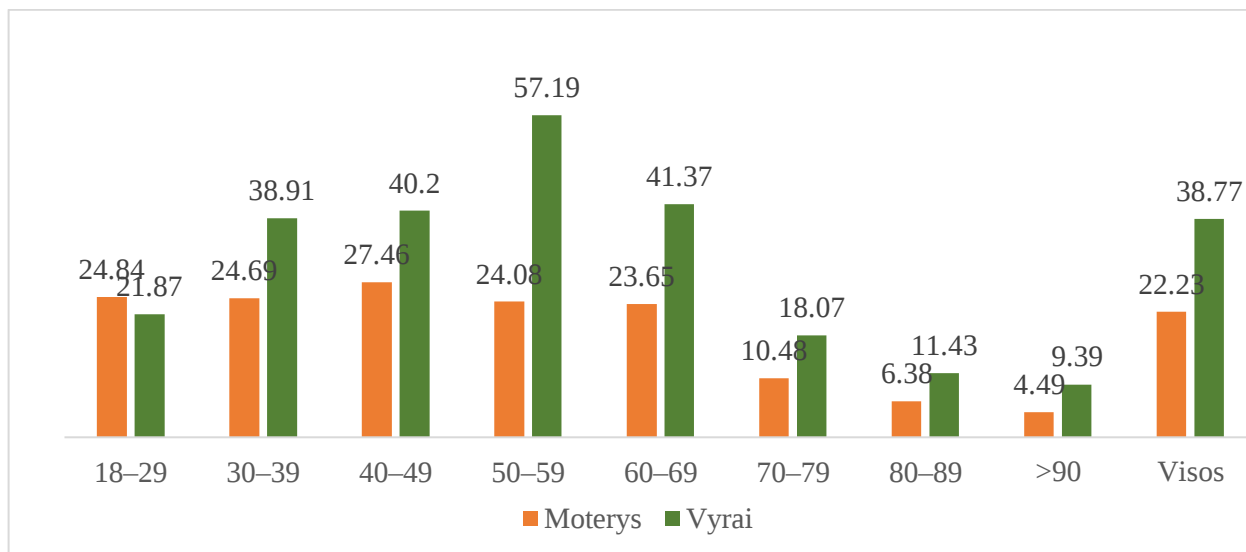

6.5. Daugiausia nario mokesčių sumoka 50–59 metų partijos nariai (3 501 narys sumokėjo 129 977,24 Eur). Šio amžiaus grupės partijos narių mokamas didžiausias vidutinis nario mokestis – 37,13 Eur, šioje amžiaus grupėje didžiausias skirtumas tarp vidutinio vyrų ir moterų mokamo nario mokesčio – 33,11 Eur, mažiausias skirtumas 18–29 metų amžiaus grupėje – 2,97 Eur (šioje amžiaus grupėje moterų nario mokesčio vidurkis didesnis negu vyrų).

Vidutinis nario mokestis pagal amžių ir lytį

Amžius	Moterys			Vyrų			Iš viso		
	narių skaičius	vidutinis mokestis, Eur	suma, Eur	narių skaičius	vidutinis mokestis, Eur	suma, Eur	narių skaičius	vidutinis mokestis, Eur	suma, Eur
18–29	284	24,84	7 055,30	292	21,87	6 384,64	576	23,33	13 439,94
30–39	1 123	24,69	27 728,63	970	38,91	37 741,92	2 093	31,28	65 470,55
40–49	1 620	27,46	44 486,63	1 093	40,20	43 939,36	2 713	32,59	88 425,99
50–59	2 122	24,08	51 106,83	1 379	57,19	78 870,41	3 501	37,13	129 977,24
60–69	1 822	23,65	43 089,27	1 490	41,37	61 643,83	3 312	31,62	104 733,10
70–79	948	10,48	9 939,50	736	18,07	13 297,26	1 684	13,80	23 236,76
80–89	419	6,38	2 674,70	346	11,43	3 953,60	765	8,66	6 628,30
>90	39	4,49	175,00	45	9,39	422,60	84	7,11	597,60
Iš viso	8 377	22,23	186 255,86	6 351	38,77	246 253,62	14 728	29,37	432 509,48

Vidutinis nario mokestis pagal amžių ir lytį

6.6. Priimtų nario mokesčių dydis. PPI nurodyta, kad partijos narys gali sumokėti nario mokestį, neviršijantį 20 paskelbto praėjusių kalendorinių metų ketvirto ketvirčio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio, tai yra leistinas nario mokesčio dydis 2021 metais buvo 30 480 Eur. Šis dydis nebuvo viršytas. Partijos nurodė 2021 metais nepriėmusios 2 491,86 Eur nario mokesčių.

6.6.1. Didžiausias vieno nario sumokėtas mokestis – 27 000 Eur (Lietuvos žaliųjų partijai). Nuo 1 000 iki 4 000 Eur sumokėjo 14 narių, priklausantys 7 partijoms.

6.6.2. Pagal PPI, jeigu bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 Eur, politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas. 2021 metais partijos nario mokesčių suma, per metus viršijusi 360 Eur, kai politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas, priimta iš 76 politinės partijos narių, iš viso 84 248,82 Eur.

Eil. Nr.	Politinė partija	Narių, sumokėjusių daugiau negu 360 Eur sumą, skaičius	Sumokėta suma, Eur
1.	Krikščionių sąjunga	6	5 862,00
2.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	16	15 594,00
3.	Lietuvos regionų partija	1	500,00
4.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2	2 565,00
5.	Lietuvos socialdemokratų partija	42	26 865,42
6.	Lietuvos žaliųjų partija	4	29 746,00
7.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	5	3 116,40
	Iš viso	76	84 248,82

6.6.3. Pažeidimų nenustatyta, tai yra visi šie partijų nariai buvo deklaravę turtą ir pajamas, jų sumokėta nario mokesčio suma neviršijo 10 procentų deklaruotų pajamų.

6.6.4. VRK interneto svetainėje skelbiami politinių partijų narių, per kalendorinius metus sumokėjusių daugiau negu 360 Eur nario mokesčių, sąrašai.

6.7. Dėl nario mokesčio mokėjimo grynaisiais pinigais PPI 19 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad *nario mokeskis, viršijantis 0,3 VMDU dydį, privalo būti mokamas tik banko pavedimu. Ne banko pavedimu gautą nario mokesčių už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo nario mokesčio gavimo perveda į politinės partijos einamąjį banko sąskaitą.* 2021 metais 0,3 VMDU sudarė 457,20 Eur. Nenustatyta atveju, kad grynaisiais pinigais būtų mokėtas didesnis nario mokeskis. Grynaisiais pinigais sumokėta 120 553,99 Eur, arba 27,87 proc., visų nario mokesčių.

7. Finansavimo šaltinių teisėtumas.

7.1. Politinių partijų finansavimas reglamentuojamas PPI, kurio:

7.1.1. 19 straipsnio 1 dalyje nustatyti politinės partijos finansavimo šaltiniai: politinės partijos nario mokesčiai, valstybės biudžeto asignavimai, lėšos, gautos iš PPI 17 straipsnyje nurodytos kitos jos veiklos (leidybės, spaudos ir atributikos platinimo, nuosavybės teise priklausančio turto valdymo ir disponavimo juo, politinių ir kultūrinių renginių (paskaitų, parodų ir kitų) organizavimo), Lietuvos Respublikoje registruotų bankų arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje registruotų bankų padalinių, veikiančių Lietuvos Respublikoje, paskolos politinei partijai, palūkanos už banko sąskaitoje esančias lėšas, nuolatinio Lietuvos gyventojo savanoriškai skiriama vieno procento dydžio sumokėto metinio pajamų mokesčio dalis, politinės kampanijos laikotarpiu politinės partijos gaunamos turinčių teisę aukoti fizinių asmenų aukos šios politinės partijos politinei kampanijai finansuoti.

7.1.2. 17 straipsnyje nustatyta, kad politinės partijos turi teisę verstis leidybės, spaudos ir atributikos platinimo, nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo, politinių bei kultūrinių renginių (paskaitų, parodų ir kitų) organizavimo ir kita veikla, iš kurios gautos lėšos gali būti naudojamos tik politinės partijos įstatuose nurodytiems politinės partijos veiklos tikslams.

7.1.3. 19 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad finansuoti politines partijas kitomis, šiame straipsnyje nenurodytomis, lėšomis draudžiama.

7.2. Pagal VRK 2020 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. Sp-21 patvirtintą Politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), Politinės partijos finansavimo ataskaitos I dalyje „Lėšos iš finansavimo šaltinių“ turi būti pateikta informacija apie politinės partijos lėšas pagal PPI 19 straipsnyje nurodytus finansavimo šaltinius. Aprašo 11.2 papunktyje

nurodyta straipsnyje „7.3. Kita“ nurodomos lėšos, gautos iš kitų finansavimo šaltinių, nenurodytų kituose šios dalies straipsniuose“.

7.3. Septynios partijos Ataskaitos I dalies „Lėšos iš finansavimo šaltinių“ straipsnyje „Kita“ nurodė gavusios 21 252,12 Eur sumą.

7.4. Trys partijos aiškinamuosiuose raštuose detalizavo šių lėšų šaltinius:

7.4.1. Lietuvos regionų partijos aiškinamajame rašte nurodyta, kad ataskaitiniu laikotarpiu partija gavo 1 590 Eur partijos nario mokesčių. Straipsnyje „Kita“ nurodyta 1 038 Eur suma – nario mokesčiai sumokėti iki 2021 m. rugsėjo 13 d. partijai, kurios pavadinimas – Lietuvos socialdemokratų darbo partija.

7.4.2. Lietuvos žaliųjų partija nurodė, kad partija 2021 metais buvo įtraukta į įmonių, nukentėjusių nuo COVID-19 (koronaviruso infekcijos) pandemijos, sąrašą. Partijos darbuotojams buvo paskelbta dalinė prastova. Partija 2021 metais gavo 4 944 Eur subsidiją darbo užmokesčiui pagal 2020 m. kovo 17 d. priimtą Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 papildymo 5¹ straipsniu ir 24, 25, 35, 37, 41, 42, 44 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2822.

7.4.3. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos aiškinamajame rašte nurodyta, kad *„kitas lėšas 2 242 Eur sudaro: 2 000 Eur pagal 2021-05-05 Sp Nr.eA-2839-968/2021 kompensuotos teismo išlaidos, 195 Eur GPM grąžinamas pagal 2021-01-13 Politinės kampanijos turto patikėjimo sutartį, 47 Eur su Klaipėdos m. savivaldybe nutraukus patalpų sutartį grąžinamos komunalinės išlaidos bei LT Advert UAB pagal kreditines sąskaitas grąžino Radviliškio r. mero rinkimų permokėtą sumą.“* Nurodyta, kad dalį kitų lėšų – 47 Eur sumą – sudaro bendrai Klaipėdos miesto savivaldybės ir LT Advert, UAB, grąžintos sumos. Paprašyta patikslinti, kokią sumą kiekvienas iš šių asmenų grąžino į partijos einamąją sąskaitą. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga 2022 m. kovo 18 d. atsakyme (reg. Nr. 1-300 (7.9) nurodoma: *„Klaipėdos m. savivaldybei nutraukus patalpų panaudos sutartį, adresu Tilto g. 8, Klaipėda su LVŽS, tiekėjai grąžino išankstinius mokėjimus, tai: Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras – 12,06 Eur, Klaipėdos energijos skirstymo operatorius – 27,50 Eur, Klaipėdos vanduo – 1,62 Eur, viso – 41.20 Eur, UAB „LT Advert“ grąžino partijai 5,80 Eur pagal dvi kreditines sąskaitas <...>.“*

7.5. Keturių politinių partijų aiškinamuosiuose raštuose neatskleisti finansavimo šaltiniai, iš kurių gautas lėšas partijos nurodė eilutėje „Kita“. 2022 m. kovo 16 ir 17 d. el. paštu už partijų apskaitą atsakingų asmenų paprašyta paaiškinti, kokios ir iš kokių finansavimo šaltinių gautos šios lėšos.

7.5.1. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio 2022 m. kovo 17 d. atsakyme (reg. Nr. 1-290 (7.9) nurodoma: *„Ataskaitos 7.3 eilutėje „Kita“ nurodytą 26 Eur sumą sudaro nutraukus draudimo sutartį AB „Lietuvos draudimas“ grąžinta nepanaudota draudimo įmokos dalis“.*

7.5.2. Tautos ir teisingumo sąjungos (centristų, tautininkų) 2022 m. kovo 17 d. atsakyme (reg. Nr. 1-293 (7.9) nurodoma: „7.3 eil. „Kita“ nurodyta 248,9 Eur suma, iš jos: 48,00 eurai - politinės partijos "Centro partija-tautininkai" nario mokestis. Nuo 2021 m. rugpjūčio 23 d. politinės partijos pavadinimas – Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai). 19,40 euro - UAB „LAZDYNO RIEŠUTAS“ pervestos lėšos už grąžintas nekokybiškas prekes. 181,50 euro - UAB „AKA BALTIC“ - permokos grąžinimas už prekes.“ Peržiūrėjus VRK IS Centro partijos-tautininkų 2020 m.¹⁶, 2021 m. ir 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų sąskaitų išrašus, nustatyta, kad Centro partija-tautininkai 2020 m. spalio 10 d. iš valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos pervedė 181,50 Eur UAB „AKA BALTIC“ pagal PVM sąskaitą faktūrą (AKA Nr. 005571) už vėliavas. 2020 m. gruodžio 23 d. iš 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų Centro partijos-tautininkų politinės kampanijos sąskaitos dar kartą tai pačiai įmonei pagal tą pačią sąskaitą pervesta ta pati suma – 181,50 Eur. UAB „AKA BALTIC“ 2021 m. birželio 16 d. į Tautos ir teisingumo sąjungos (centristai, tautininkai) einamąją banko sąskaitą pervedė 181,50 Eur, mokėjimo paskirtyje nurodyta „permoka“. Atsižvelgiant į tai, kad buvo mokėta iš valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos, buvo paprašyta grąžintas lėšas pervesti į partijos valstybės biudžeto asignavimų sąskaitą ir pateikti atliktą mokėjimą patvirtinantį dokumentą. Partija 2022 m. kovo 23 d. lėšas (181,50 Eur) grąžino į politinės partijos valstybės biudžeto asignavimų sąskaitą ir pateikė grąžinimą patvirtinantį dokumentą (banko išrašą) (reg. Nr. 1-324 (7.9).

7.5.3. Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų 2022 m. kovo 18 d. atsakyme (reg. Nr. 1-299 (7.9) nurodoma: „TS-LKD su ADB „Gjensidige“ 2021 02 01 yra sudariusi administracinių patalpų J. Jasinskio 17 draudimo sutartį Nr.3360291. 2021 04 įvykus draudimui įvykiui TS-LKD patalpose, buvo kreiptasi į ADB "Gjensidige" dėl žalos atlyginimo. <...> 7.3 eil. „Kita“ nurodyta suma 4 425,22 Eur yra draudimo išmoka už žalą atlyginimą iš draudimo įmonės ADB „Gjensidige“.

7.5.4. Lietuvos socialdemokratų partijos (toliau – LSDP) 2022 m. kovo 18 d. atsakyme nurodoma, kad 7.3 eil. „Kita“ nurodyta 8 328 Eur suma susideda iš 11 partijos skyrių gautų įvairių sumų, bet nedetalizuota, iš kokių asmenų ir už kokias paslaugas gautos lėšos. Paprašyta šias sumas detalizuoti. LSDP 2022 m. kovo 21 d. atsakyme (reg. Nr. 1-301 (7.9) šių lėšų šaltiniai detalizuoti. Peržiūrėjus pateiktą informaciją ir LSDP partijos skyrių einamųjų sąskaitų išrašus, nustatyta pateiktos informacijos neatitinkčių. 2022 m. kovo 23 d. el. paštu už partijos apskaitą atsakingo asmens paprašyta patikslinti informaciją ir atsakyti į keletą klausimų dėl gautų lėšų. 2022 m. balandžio 4 d. gautas atsakymas su priedais (reg. Nr. 1-378(7.9). Peržiūrėjus visą gautą informaciją, nustatyta, kad:

¹⁶ Centro partija-tautininkai pavadinimas galiojo iki 2021 m. spalio 15 d.

7.5.4.1. partija yra gavusi 3 460 Eur kitų lėšų, iš jų: depozitą pagal nuomos sutartį (1 024 Eur), sąskrydžio dalyvio mokestį (800 Eur), sugrąžintus mokėjimus (1 400 Eur), permoką (118 Eur), savivaldybės administracijos paramą (100 Eur), dalinį išlaidų kompensavimą iš KMSA gautų lėšų pagal kiemų tvarkymo programą (18 Eur);

7.5.4.2. 300 Eur nario mokesčio ir už patalpų nuomą gauta 50 Eur suma klaidingai buvo priskirta šiam straipsniui ir likusi 4 518 Eur suma klaidingai nurodyta kaip gautos lėšos. Rengiant šią pažymą, ataskaita patikslinta.

7.6. **Dėl savivaldybės administracijos pervestų lėšų.** LSDP 2022 m. kovo 21 d. atsakyme nurodė, kad *„Lėšos sumoje 100 Eur buvo gautos iš Pakruojo rajono savivaldybės administracijos už LSDP Pakruojo skyriaus dalyvavimą 2021 m. Pakruojo miesto šventės „Važiuojam“ eisenoje. Paskirtis: Pakruojo šv. „Važiuojam“ dalyviams. Posėdžio protokolas 2021-09-02 Nr. 13“*. Paprašyta pateikti protokolą. Gauti Pakruojo rajono savivaldybės administracijos dokumentai (reg. Nr. 1-301 (7.9) (protokolas, prašymas, važiuosenos dalyvių sąrašas). Pakruojo rajono savivaldybės administracijos vardu gautos paramos skirstymo komisija 2021 m. rugsėjo 2 d. posėdyje svarstė Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Kultūros, paveldosaugos ir viešųjų ryšių skyriaus vedėjos Renatos Budrienės prašymą. 2021 m. rugpjūčio 30 d. prašyme Nr. V2-511 *„Dėl paramos Pakruojo šventės „Važiuojam!“ važiuosenos dalyviams“*, adresuotame Pakruojo rajono savivaldybės administracijos vardu gautos paramos skirstymo komisijai, nurodoma: *„2021 m. rugpjūčio 28 d. Pakruojo šventės „Važiuojam!“ metu buvo organizuojama ir šventinė važiuosena. Joje dalyvavo 19 kolektyvų <...>“* ir prašoma visoms važiuosenoje dalyvavusioms bendruomenėms ir organizacijoms skirti po 100 Eur paramos pasiruošimo šventei išlaidoms kompensuoti. Pridėtas važiuosenos dalyvių sąrašas, kuriame nurodytas LSDP Pakruojo skyrius ir Pakruojo rajono savivaldybės administracija, kitos 17 organizacijų neįvardytos, nurodyti tik jų banko sąskaitų numeriai, be pirmų 6 skaitmenų.

7.6.1. VRK IS patikrinus sąskaitų numerius ir peržiūrėjus politinių partijų pateiktus banko sąskaitų išrašus, nustatyta, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracija 2021 m. rugsėjo 3 d. trijų politinių partijų LRLS, TS-LKD ir LSDP Pakruojo skyriams pervedė po 100 Eur. Paskirtyje nurodyta: *„Pakruojo šv. „Važiuojam“ . Paramos skirst. kom. posėdžio prot. 2021-09-02 Nr.13“*.

7.6.2. 2022 m. kovo 23 d. el. paštu už partijų apskaitą atsakingų asmenų paprašyta nurodyti, kuriame politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitos straipsnyje nurodytos šios lėšos (100 Eur).

7.6.3. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio 2022 m. kovo 24 d. atsakyme (reg. Nr. 1-325(7.9) nurodoma: *„Pastebėjus šį gautą pavedimą, buvo padarytas grąžinimas tais pačiais 2021-ais metais.*

Todėl į veiklos finansavimo ataskaitą netraukėme.“ Pridėtame mokėjimo nurodyme matyti, kad LRLS Pakruojo skyrius 2021 m. lapkričio 8 d. lėšas grąžino Pakruojo rajono savivaldybės administracijai.

7.6.4. TS-LKD 2022 m. kovo 24 d. atsakyme (reg. Nr. 1-331(7.9) nurodoma: „2021 m. ši suma liko nepanaudota ir parodoma 2021 m. finansų ataskaitoje nurodytame lėšų likutyje 2021 m. gruodžio 31 d. 2022 m. ši suma buvo grąžinta Pakruojo rajono savivaldybės administracijai kaip netinkamos lėšos.“ Pridėtame mokėjimo nurodyme matyti, kad TS-LKD Pakruojo skyrius 2022 m. kovo 24 d. lėšas grąžino Pakruojo rajono savivaldybės administracijai.

7.6.5. LSDP 2022 m. balandžio 6 d. el. laišku informavo (reg. Nr. 1-331(7.9), kad „Siunčiame patvirtinimą, kad grąžiname Pakruojo rajono savivaldybės administracijai iš jos 2021 metais gautas lėšas sumoje 100 Eur už dalyvavimą Pakruojo šventės "Važiuojam" eisenoje.“ Pridėtame lėšų pervedimo nurodyme matyti, kad LSDP Pakruojo skyrius 2022 m. kovo 31 d. lėšas grąžino Pakruojo rajono savivaldybės administracijai.

8. Dėl finansinių įsipareigojimų. 15 politinių partijų savo finansinės būklės ataskaitose nurodė turinčios finansinių įsipareigojimų. Mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma – 207 659,93 Eur, iš jų 197 577,93 Eur (95,14 proc.) sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai, 10 082,00 Eur (4,86 proc.) – ilgalaikiai įsipareigojimai. Lyginant su 2020 metais, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma sumažėjo 7 kartus. 2020 m. politinių partijų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė 1 463 189,22 Eur.

9. Dėl sąnaudų darbuotojų išlaikymui. 13 politinių partijų savo politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitose nurodė turėjusios sąnaudų darbuotojams išlaikyti (bendra suma – 712 517,47 Eur). Be to, politinės partijos nurodė darbuotojų skaičių ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (13 partijų – 108¹⁷ darbuotojai). Likusios 9 partijos, pateikusios finansinių ataskaitų rinkinius, nenurodė ataskaitiniais metais turėjusios darbuotojų.

10. Dėl tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusių asmenų. Iš 22 finansinių ataskaitų rinkinius VRK IS patvirtinusių politinių partijų nė viena savo politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje nenurodė turinti tiesiogiai ar netiesiogiai su politine partija susijusių ar kitaip politinės partijos kontroliuojamų juridinių asmenų, taip pat juridinių asmenų, kurių steigėja (vienas iš steigėjų) yra politinė partija.

11. Dėl nepriklausomo patikrinimo. Pagal PPĮ 25 straipsnio 1 dalį, politinės partijos, per kalendorinius metus gavusios daugiau kaip 200 VMDU dydžio (2021 m. tai sudarė 304 800 Eur) pajamų, privalo VRK pateikti ir auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų. Techninėje užduotyje nustatyta, kad

¹⁷ „Drąsos kelias“ politinė partija nenurodė darbuotojų skaičiaus Politinės partijos veiklos finansavimo ataskaitoje, tačiau pateikė informaciją aiškinamajame rašte.

auditorius, atlikęs auditą ir patikrinimą, parengia išvadą, kurioje pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas.

11.1. Iš 7 pateiktų nepriklausomų auditorių išvadų dėl 1 partijos pateiktas dalyko pabrėžimas (reikšmingas neapibrėžtumas, susijęs su veiklos tęstinumu), tačiau dėl to nuomonė nebuvo sąlygota. Auditorių ataskaitų dėl pastebėtų faktų prieduose pateikti pastebėjimai 3 partijoms dėl nario mokesčio apskaitos. 4 partijoms – Lietuvos lenkų rinkimų akcijai-Krikščioniškų šeimų sąjungai (patikrinimą atliko UAB „Audito sistemos“), Lietuvos socialdemokratų partijai (patikrinimą atliko UAB „Baltijos auditas“ ir ko), Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai (patikrinimą atliko UAB Auditorių profesinė bendrija), Tėvynės sąjungai-Lietuvos krikščionims demokratams (patikrinimą atliko UAB „Audito svarba“) – pastabų nepateikta.

11.2. **Darbo partijos** patikrinimą atliko UAB „Patikimas auditas“. Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

11.2.1. dėl nario mokesčių gavimo iš 4 asmenų, nepriklausančių politinei partijai, kurių suma – 32 Eur, ir nurodyta, kad visi šie mokesčiai buvo grąžinti sumokėjusiems asmenims;

11.2.2. dėl pavėluotai grąžintų 15 Eur jas sumokėjusiam asmeniui.

11.3. **Laisvės partijos** patikrinimą atliko UAB „Audito sprendimai“. Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

11.3.1. dėl nario mokesčių gavimo iš 5 asmenų, nepriklausančių politinei partijai, kurių suma – 125 Eur, ir nurodyta, kad gautos lėšos iš 3 asmenų (75 Eur) grąžintos mokėtojui 2021 metais. Vieno asmens suma (25 Eur) buvo priimta, nes mokėjimo metu asmuo priklausė partijai;

11.3.2. dėl pavėluotai grąžintų 25 Eur jas sumokėjusiam asmeniui.

11.4. **Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio** patikrinimą atliko UAB „Audito sprendimai“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: *„Atkreipiame dėmesį į finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto 9 pastabą „Neapibrėžtumai“, kurioje nurodoma, kad 2022 m. vasario 11 d. baigta nagrinėti baudžiamoji byla, kurioje Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžiui buvo pareikšti kaltinimai dėl nusikalstamų veikų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamajo kodekso atitinkamų straipsnių, kurie detalčiai yra įvardinti aiškinamojo rašto 9 pastaboje. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis pagrįstai tikisi išteisinamojo nuosprendžio, kuris, kaip teismas yra nurodęs, bus skelbiamas 2022 m. kovo 28 d. Šios aplinkybės, taip pat ir kiti dalykai, nurodyti aiškinamojo rašto 9 pastaboje, rodo, kad iki kol bus priimtas nuosprendis dėl Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio veikos, išlieka reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Politinės partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė nebuvo sąlygota.“*

11.4.1. Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

11.4.1.1. dėl nario mokesčių gavimo iš 13 asmenų, nepriklausančių politinei partijai, kurių suma – 165 Eur, ir nurodyta, kad gautos (nepriimtose) lėšos iš 12 asmenų (158 Eur) buvo grąžintos 2021 metais. Vieno asmens suma (7 Eur) buvo priimta, nes mokėjimo metu asmuo priklausė partijai;

11.4.1.2. dėl grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą nesilaikant terminų Kalvarijos skyriuje;

11.4.1.3. dėl pavėluotai grąžintų lėšų jas sumokėjusiems asmenims (3 asmenims 22 Eur suma) ir pervestų į valstybės biudžetą (3 asmenų 26 Eur suma).

12. Dėl VRK atliekamų tikrinimų apimties. Pagal PPI 25 straipsnio 2 dalį, politinių partijų, per kalendorinius metus gavusių mažiau negu 200 VMDU dydžių pajamų sumą (304 800 Eur), patikrinimą organizuoja VRK. Nurodytam nepriklausomam politinių partijų patikrinimui atlikti VRK turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka pirkti audito įmonių arba auditorių paslaugas. VRK nupirko politinių partijų nepriklausomo patikrinimo paslaugas: numatyta patikrinti iki 5 politinių partijų.

Mažiau kaip 200 VMDU dydžių pajamų sumą 2021 m. gavusios politinės partijos

(Eurais)

Eil. Nr.	Partija	Valstybės biudžeto asignavimai	Nario mokesčiai	GPM dalis	Kitos lėšos	Iš viso	Paskutinį kartą tikrinta
1.	Lietuvos regionų partija	197 924,00	552,00	7 712,03	62 175,00	268 363,03	2021 m. ¹⁸
2.	Partija „Laisvė ir teisingumas“	162 156,00	180,00	42 548,57	0,00	204 884,57	2021 m.
3.	Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai)	155 794,00	183,00	4 248,40	15 872,80	176 098,20	2021 m.
4.	„Drąsos kelias“ politinė partija	–	100,00	824,00	130 000,00	130 924,00	2020 m. ¹⁹
5.	Lietuvos žaliųjų partija	–	36 201,00	34 676,95	40 267,60	111 145,55	2021 m.
6.	Krikščionių sąjunga	–	7 141,00	3 070,19	4,09	10 215,28	Netikrinta. Įkurta 2020 m.
7.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	–	0,00	6 936,52	1 358,60	8 295,12	2017 m.
8.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	–	–	3 355,72	–	3 355,72	2018 m.
9.	Partija LIETUVA – VISŲ	–	70,00	256,61	2 717,20	3 043,81	2013 m.

¹⁸ Lietuvos socialdemokratų darbo partija įkurta 2018 m., tikrinta nepriklausomo auditoriaus 2019 m. (už 2018 m.) pagal PPI 25 str. 2 d., 2021 m. (už 2020 m.) – savo iniciatyva.

¹⁹ „Drąsos kelias“ politinė partija iki 2017 m. buvo tikrinta nepriklausomo auditoriaus pagal PPI 25 str. 1 d., 2020 m. (už 2019 m.) – pagal PPI 25 str. 2 d.

Eil. Nr.	Partija	Valstybės biudžeto asignavimai	Nario mokesčiai	GPM dalis	Kitos lėšos	Iš viso	Paskutinį kartą tikrinta
10.	„Kartu su Vyčiu“ politinė partija	–	96,00	1 362,70	–	1 458,70	2012 m.
11.	Politinė partija Rusų aljansas	–	–	961,00	–	961,00	2020 m. ²⁰
12.	Partija „Jaunoji Lietuva“	–	–	477,00	–	477,00	2013 m.
13.	Žemaičių partija	–	–	437,39	–	437,39	2012 m.
14.	Lietuvos liaudies partija	–	–	413,81	–	413,81	2016 m.
15.	Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija	–	–	413,55	–	413,55	2012 m.

12.1. Iš 15 politinių partijų, kurių patikrinimą organizuoja VRK pagal PPI 25 straipsnio 2 dalį:

12.1.1. 5 partijos gavo pajamų daugiau negu 100 000 Eur.

12.1.2. 2021 metais 3 partijoms buvo skirti valstybės biudžeto asignavimai. 1 partija gavo pajamų už parduotą nekilnojamąjį turtą, anksčiau įsigytą panaudojant valstybės biudžeto asignavimus. Šių partijų pajamos sudarė nuo 130 924,00 iki 268 363,03 Eur.

12.1.3. 1 partija, įsikūrusi 2020 metais, dar nebuvo tikrinta, jos pajamos 10 215,28 Eur. Daugiau negu prieš 5 metus tikrintos 6 partijos (2012–2016 m.), jų pajamos nuo 413,55 iki 3 043,81 Eur.

12.2. **Siūloma** tikrinti 5 politines partijas ir spręsti dėl jų atrankos kriterijų.

13. Dėl administracinės atsakomybės

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 545 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinio ir Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatyme nustatytų finansinių ataskaitų rinkinio priedų ir auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų, kai ši ataskaita privaloma, nepateikimas užtraukia baudą politinės partijos pirmininkui nuo vieno šimto keturiasdešimt iki šešių šimtų eurų*. ANK 589 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *administracinių nusižengimų tyrimą atliekų ir protokolus surašo Vyriausios rinkimų komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas šios komisijos narys*.

Primintina, kad iš 4 politinių partijų, pavėlavusių pateikti 2021 metų finansines ataskaitas ar jų nepateikusių, 2 politinės partijos (Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija) VRK 2021 m. balandžio 9 d. sprendimu Nr. Sp-110 „Dėl 2020 metų politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo“ buvo pripažintos pažeidusios PPI 23 straipsnio 5 dalį, nes pavėluotai pateikė 2020 m. finansinių ataskaitų rinkinius.

²⁰ Politinė partija Rusų Aljansas 2020 m. (už 2019 m.) buvo tikrinta nepriklausomo auditoriaus pagal PPI 25 str. 2 d.

Siūloma:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo 23 straipsnio 5 dalį pažeidė:

1.1. Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga ir Nacionalinis susivienijimas, iki 2022 m. kovo 15 d. nepateikę 2021 metų finansinių ataskaitų rinkinių;

1.2. Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, laiku nepateikusi veiklos rezultatų ataskaitos, o kitus dokumentus pateikusi pavėluotai (2022 m. kovo 18 d. ir balandžio 7 d.);

1.3. Žemaičių partija, pavėluotai (2022 m. kovo 21 d.) pateikusi 2021 metų finansinių ataskaitų rinkinį.

2. Perduoti nepriklausomam auditoriui patikrinti pagal Politinių partijų įstatymo 25 straipsnio 2 dalį ir VRK sudarytą nepriklausomo politinių partijų patikrinimo sutartį dėl (alternatyvūs siūlymai):

2.1. 5 daugiausia pajamų gavusias partijas (Lietuvos regionų partiją, Partiją „Laisvė ir teisingumas“, Tautos ir teisingumo sąjungą (centristus, tautininkus), „Drąsos kelias“ politinę partiją, Lietuvos žaliųjų partiją);

2.2. 2021 metais valstybės biudžeto asignavimų turėjusias partijas (Lietuvos regionų partiją, Partiją „Laisvė ir teisingumas“, Tautos ir teisingumo sąjungą (centristus, tautininkus), „Drąsos kelias“ politinę partiją) ir nepriklausomo auditoriaus nė karto netikrintą Krikščionių sąjungą;

2.3. nepriklausomo auditoriaus nė karto netikrintą Krikščionių sąjungą ir seniausią (2012–2013 m.) tikrintas 4 partijas, gavusias didžiausias pajamas („Kartu su Vyčiu“ politinę partiją, Partiją LIETUVA – VISŲ, Partiją „Jaunoji Lietuva“, Žemaičių partiją);

2.4. atsitiktine tvarka VRK posėdžio metu atrinktas partijas.

3. Svarstyti dėl atsakomybės taikymo Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjungos, Nacionalinio susivienijimo, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partijos ir Žemaičių partijos pirmininkams dėl finansinių ataskaitų rinkinių ir jų priedų nepateikimo ar pavėluoto pateikimo.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Patarėja

Laima Lazauskienė

Patarėja

Milda Pocevičiūtė